

بازار کار ایران توان ایجاد شغل پایدار را از دست داده است

تسهیلات اشتغالزایی در دام انحراف منابع

پرداخت هر گونه تسهیلات برای اشتغالزایی در ایران، با انحراف شدید مواجه می‌شود. انحراف به این معنا نیست که پول را در جای دیگر هزینه کرده‌اند، بلکه منظور این است که منابع از مسیر و هدف غایی خود که همان اشتغال پایدار است، منحرف شده‌اند

این انتقاد به دولت‌های گذشته وجود دارد که ظرفیت‌هایی را که باید بر اساس آنها شغل ایجاد کنند، به خوبی شناسایی نکرده بودند. اگر دولت سیزدهم بخواهد برنامه‌ریزی علمی داشته باشد و بر هزینه‌های خود و بر هزینه‌های دیگر خود را تکرار نکند، باید چگونه برنامه‌ریزی کند؟

اگر وجود ۲ تا ۳ میلیون بیکار که وزارت کار اعلام کرده صحت داشته باشد و ۲ میلیون نفر هم در جست‌وجوی کار باشند، مجموعاً چیزی حدود ۴ تا ۵ میلیون بیکار در کشور داریم که با احتساب فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به سالی بیش از ۴ میلیون نفر می‌رسد. قاعدتاً ایجاد اشتغال برای این تعداد، بسیار دشوار است. اگر برنامه‌ریزی مبتنی بر تزیق غیر هدفمند منابع اشتغال باشد، خروجی بازار کار پس از جذب این افراد، سر باز می‌کند. به همین دلیل، هر برنامه‌ای که تعریف می‌شود باید از حیث آثار و نتایج، پیش‌بینی پذیر و علمی باشد. در حال حاضر، چنین وضعیتی وجود ندارد. برای مثال در تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ معادل ۲۲ هزار میلیارد تومان برای اشتغال و کار آفرینی با اولویت مناطق محروم در نظر گرفته شده، در حالی که تنها ۲۱ هزار میلیارد تومان محقق شده که از این میزان ۹ هزار میلیارد تومان به دستگاه‌های مرتبط تخصیص یافته تا به مصرف اشتغال و تولید برسانند اما طبق گزارش کمیسیون برنامه و بودجه مجلس، این کار انجام نشده است. در نتیجه بدون نقشه راه و برنامه، بدون تبیین زنجیره ارزش و بدون رفع موانع سرمایه‌گذاری عمل شده است. در نهایت ۲۲ هزار میلیارد تومان بودجه اشتغال اتلاف می‌شود و تبصره ۱۸ هم به سر نوشت بنگاه‌های زودبازده می‌انجامد.

داریم که می‌خواهد بر بودجه‌ای که دولت باید تخصیص دهد، نظارت کند.

اساساً وزارت کار مسئولیت سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی را دارد، نه اینکه بخواهد یا بتواند به تنهایی شغل ایجاد کند یا خود را تماماً متولی ایجاد شغل و کنترل سیاست‌گذاری دولت بداند. برای همین، رئیس‌جمهور، رئیس شورای عالی اشتغال است. وزارت کار باید مانند سایر دستگاه‌ها نقشه راه، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری را انجام دهد. باید موانع و مشکلات اشتغال را شناسایی کند اما در نهایت دولت مسئول رفع موانع سرمایه‌گذاری و اتصال صنایع کوچک و متوسط به صنایع بزرگ است. اشتغال در حوزه وزارت کار نیست و دبیرخانه شورای عالی اشتغال هم صرفاً تعیین‌کننده چارچوب‌های کلی است. اینکه دبیرخانه در کجا قرار گیرد، بستگی به برآیند تصمیم‌گیری دولت دارد چرا که هنوز سیاست‌گذاری رفع موانع سرمایه‌گذاری شکل نگرفته است. در حال حاضر، دولت نمی‌تواند برای اشتغال پایدار برنامه‌ریزی کند و در شرایط مه‌آلود تخصیص منابع، قدم گذاشتن در این مسیر منحرف محسوب می‌شود. دولت ابتدا باید تصمیم بگیرد که مشکل سرمایه‌گذاری را حل کند و مسیر اتصال زنجیره ارزش صنایع را برقرار کند. در این مسیر باید بنگاه‌های بزرگ را شناسایی کرد. دولت باید متوجه باشد که با ارائه تسهیلات و مشوق اشتغال پایدار شکل نمی‌گیرد. در نظر بگیرید که یک تولیدکننده ۲ تا ۱ میلیارد تومان وام دریافت کند اما چون بازارش به بنگاه‌های بزرگ رقابتی متصل نیست و هزینه تولید هم پناه‌دلالی مختلف بالاست، در رقابت با رقبای منطقه‌ای و فرمانقله‌ای دوام نمی‌آورد. این شرایط ایجاد می‌کند که صنایع به جای تولید کلایی که باید در زنجیره ارزش قرار گیرد، به «مونتاز» کار «تبدیل شوند. در این شرایط این تولیدکننده هم برای بقای خود محتاج ایجاد تقاضا برای واردات می‌شود و نهایتاً هنرش هم این می‌شود که وام دریافت کند تا به مونتاز کاری‌اش ادامه دهد. بنابراین نامسأله‌های تولید حل نشود، اشتغال پایدار شکل نمی‌گیرد و صنایع خرد و متوسط هم رها می‌شوند. در نتیجه معتمد که این دولت دیگر وقت پرداختن به مسائل حاشیه‌ای را ندارد و باید از فرصت موجود برای شناسایی ریشه‌های بحران استفاده کند تا حداقل به این نتیجه برسد که با پول پاشی اشتغال ایجاد نمی‌شود، به‌ویژه اینکه این منابع محدود با درآمدهای محدود ارزی قابل پوشش و بسط نیستند.

تولیدشان برای چه کسی است. صنایع بزرگ، صنایع کوچک و متوسط را از بازار بیرون کرده‌اند. حتی تعداد صنایع بزرگ در یک مقیاس رقابتی و محرک رشد، محدود است و پاسخگوی نیاز اشتغال کشور در زنجیره ارزش نیست. قاعدتاً زمانی که بنگاه‌های خرد و متوسط برای بنگاه‌های بزرگ جذابیت نداشته باشند، اعطای تسهیلات به آنها، کاملاً غیر هدفمند انجام خواهد شد. در واقع منابع با ارزش خود را دور می‌ریزیم تا صنایعی را که منفک شده‌اند و دیگر قادر به ادامه فعالیت خود نیستند، حفظ کنیم. اساساً صنایع کوچک و متوسط ۱ تا ۲ سال با منابع اشتغالزایی سرگرم می‌شوند اما چون موتور محرک‌شان، یعنی صنایع بزرگ فلج هستند، پس از این مدت ساقط می‌شوند و در نهایت زنجیره ارزش هم شکل نمی‌گیرد. در نتیجه بنگاه‌های کوچک و متوسط در مرحله‌نوزادی باقی مانده‌اند.

البته انحراف منابع اشتغالزایی بحرانی همیشگی در کشور است ولی وزارت کار دولت قبل، راهکارهایی را به کار بست تا اطمینان حاصل کند که این منابع در جای خود هزینه شده‌اند؛ مانند اینکه این پول در مراحل مختلف پیشبرد طرح‌های اشتغالزا و با نظارت مستمر بازرسان بانک عامل پرداخت شوند.

پرداخت هر گونه تسهیلات برای اشتغالزایی در ایران، با انحراف شدید مواجه می‌شود. انحراف به این معنا نیست که پول را در جای دیگر هزینه کرده‌اند، بلکه منظور این است که منابع از مسیر و هدف غایی خود که همان اشتغال پایدار است، منحرف شده‌اند. در این شرایط این تولیدکننده هم برای بقای خود محتاج قرار گرفتن صنایع کوچک و متوسط در زنجیره ارزش است. به غیر از این عمل کردن، اتلاف منابع و بدهکار کردن صنایع است.

در حال حاضر در دولت در مورد اینکه کدام دستگاه باید فرماندهی اشتغال را به دست گیرد، بحث در گرفتار است. از یک طرف وزارت کار را داریم که با در اختیار داشتن دبیرخانه شورای عالی اشتغال در ذیل مأموریت‌های معاونت توسعه کار آفرینی و اشتغال، می‌خواهد فرماندهی را بر عهده بگیرد و از طرفی سازمان برنامه و بودجه را

از جست‌وجوی کار، افراد دارای اشتغال ناقص و نا پایدار، شاغلان کم‌درآمد و غیر رسمی را محقق کند؟ اشتغال پایدار مبتنی بر سرمایه‌گذاری و تولید است و زمانی که سرمایه‌گذاری و تولید حرکت نکنند، در حوزه اشتغال پایدار اتفاقی رخ نمی‌دهد. متوسط رشد سرمایه‌گذاری ایران در ۱۰ سال گذشته منفی بوده و میانگین رشد انباشت سرمایه ناخالص اقتصاد ایران هر دهه ۹۰ منفی ۴۵ درصد بوده و سرمایه‌گذاری صورت نگرفته است. تا زمانی که دولت نتواند سرمایه‌گذاری را گسترش دهد، اشتغال پایدار به عنوان یک مزیت مستقر نمی‌شود. در این شرایط تسهیلات اشتغالزایی در دام انحراف منابع گرفتار می‌آید و به چشم برهم‌زدنی سوخت می‌شود. اگر دولت به دنبال افزایش تعداد شاغلان و البته ایجاد اشتغال پایدار و با کیفیت به عنوان برون داد فعالیت خود است، باید متوجه باشد که تا موتور رفع موانع سرمایه‌گذاری را روشن نکند، امکان اشتغالزایی ندارد.

اگر دولت به دنبال افزایش تعداد شاغلان و البته ایجاد اشتغال پایدار و با کیفیت به عنوان برون داد فعالیت خود است، باید متوجه باشد که تا موتور رفع موانع سرمایه‌گذاری را روشن نکند، امکان اشتغالزایی ندارد

نامتوازن در آمد منتقل می‌شود. آیا این تورم، اشتغال پایدار و شایسته را هم قربانی می‌کند؟ وجود ۹.۷ میلیون شاغل کم‌درآمد موجب شده که بفهمیم تا چه اندازه از اشتغال پایدار دور شده‌ایم اما در شرایط تحریم اگر هوشمند و منسجم عمل می‌شد، وضعیت اشتغال کشور این گونه نبود. کاری که باید از دست یک دهه پیش دنبال می‌شد، اتصال بنگاه‌های کوچک و بزرگ به بنگاه‌های متوسط است اما مسأله اساسی اقتصاد، وجود انبوه بنگاه‌های بزرگ فاقد قابلیت توسعه و نوآوری است. به دلیل برقرار نشدن یک نظام رقابتی پویا میان بنگاه‌های بزرگ، بنگاه‌های کوچک و متوسط از زنجیره ارزش صنایع گسسته‌اند. زمانی که به کشورهای آلمان، کره جنوبی و ژاپن که بنگاه‌های بزرگشان در اندازه بین‌المللی و تولید رقابت‌پذیر هستند، نگاه می‌کنیم، متوجه می‌شویم که صنایع کوچک و متوسط آنها در زنجیره ارزش جوش گرفته‌اند. این اتصال هدفمند است و اجزای زنجیره هماهنگ با یکدیگر تولید می‌کنند تا صنعت بیرون نیفتند. در ایران با گسسته شدن این زنجیره، صنایع کوچک و متوسط نمی‌دانند

برنامه‌ریزی برای اشتغال پایدار و واقعی؛ موضوعی است که با وجود طرح در دولت‌های مختلف، از دولت اصلاحات گرفته تا همین دولت سیزدهم، پاسخ روشنی نیافته است و طرح‌های متفاوت این دولت‌ها، با وجود صرف هزینه‌های بالا، قادر به رفع نیاز کشور در زمینه اشتغال نشده است.

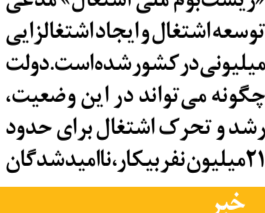
برخی کارشناسان اقتصادی معتقدند که بازار کار ایران توان ایجاد شغل پایدار را از دست داده؛ چرا که مسیر توسعه در ایران به بن‌بست خورده، اقتصاد کشور در جذب سرمایه موفق نیست و سال‌هاست که در جامی زند، به منظور بررسی دقیق تر ابعاد موضوع و چالش‌های پیش‌روی دولت سیزدهم در این حوزه، خبرگزاری کار ایران با «وحید شقاقی شهری» اقتصاددان و استاد یار اقتصاد و بانکداری اسلامی دانشگاه خوارزمی گفت‌وگویی کرده که در ادامه می‌خوانید.

نرخ سرمایه‌گذاری خارجی در ایران سال‌هاست کاهش یافته و متعاقب آن اقتصاد کشور کوچک شده است. به گفته «غلامرضا ششافی» رئیس اتاق بازرگانی ایران، اندازه اقتصاد ایران در ۴۰ سال گذشته نصف شده است. این موضوع سبب شده که هیچ فردی تمایل به سرمایه‌گذاری در ایران نداشته باشد و با این حساب، امید به ایجاد شغل پایدار و شایسته کم‌رنگ شود. با این حال وزارت کار در طرح «زیمست‌بوم ملی اشتغال» مدعی توسعه اشتغال و ایجاد اشتغالزایی میلیونی در کشور شده است. دولت چگونه می‌تواند در این وضعیت، رشد و تحرک اشتغال برای حدود ۲۱ میلیون نفر بیکار، ناامیدشدگان

پیشنهاد افزایش سن بازنشستگی در بودجه سال آینده دولت یکی از پیشنهادات مطرح شده در لایحه بودجه ۱۴۰۱، افزایش سن بازنشستگی کارکنان دولت است. بر این اساس قرار است سن بازنشستگی برخی از کارمندان حداقل دو سال افزایش پیدا کند. به گزارش تجارت نیوز، قرار است امروز لایحه بودجه ۱۴۰۱ به مجلس برود اما برخی از جزئیات این لایحه اکنون منتشر شده است. در یکی از بخش‌های بودجه سال ۱۴۰۱ به مسأله افزایش سن بازنشستگی کارکنان دولت اشاره شده است. در این بخش از بودجه آمده است: «به منظور پایدارسازی منابع صندوق‌های بازنشستگی، از ابتدای سال ۱۴۰۱، سنوات خدمت مورد قبول برای بازنشستگی تمامی مستخدمین مرد و زن دارای حداقل مدرک کارشناسی معتبر در تمامی صندوق‌های بازنشستگی اعم از کشوری، لشکری، سازمان تامین اجتماعی دو سال افزایش می‌یابد.» البته در ادامه ذکر شده که حداقل و حداکثر سن بازنشستگی تمامی مستخدمین زن و مرد به هر میزان سابقه خدمت در صندوق تامین اجتماعی دو سال افزایش پیدا می‌کند. احکام قطعی هیات‌های رسیدگی به تخلفات اداری برای بازنشستگی از این حکم‌مستثنی است.

بر این اساس می‌توان گفت افزایش سن بازنشستگی شامل کارکنانی می‌شود که حداقل مدرک آنها کارشناسی باشد و این افراد حق بیمه بازنشستگی خود را به صندوق بازنشستگی کشوری، لشکری یا تامین اجتماعی اریز کنند.

حضور وزیر صنعت در تجمع کارگران معترض عظیم خودرو

روز جمعه حدود ۵۰ تن از کارگران کارخانه عظیم خودرو وجود در مسیر حرکت خودروی صمت تجمع کرده بودند. این عده از وزیر صمت خواستار رسیدگی به مشکلاتشان شدند. به گزارش ایران، عظیم خودرو با ظرفیت اسمی ۵۰ هزار دستگاه در سال طراحی شده بود اما برای مدت طولانی تنها پنج هزار دستگاه خودرو در سال تولید می‌کرد و در نهایت آذرماه سال ۹۱ به دلیل مشکلات مالی تعطیل شد و بیش از ۴۰۰ کارگر آن بیکار شدند. این کارخانه سال ۹۲ دوباره شروع به کار کرد و سال ۹۴ نیز با رنگ آمیزی برخی خودروها و مونتاژ و تولید چند خودروی دیگر به فعالیت خود ادامه می‌داد اما اکنون بیش از هشت ماه از تعطیلی آن می‌گذرد و ۱۸۰ کارگر آن با بیکاری دست و پنجه نرم می‌کنند.

نماینده مجلس: آمار نهادهای اقتصادی دولت درباره اشتغال غیر واقعی است

عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس شورای اسلامی گفت: آمارهای ارائه شده توسط نهادهای اقتصادی دولت در خصوص اشتغال در دولت غیر واقعی است و با واقعیت جامعه همخوانی ندارد. به گزارش دیده‌بان ایران، مرتضی محمودوند، در دیدار با رئیس دولت سیزدهم و در واکنش به حرف‌های وزیر کار که گفته آمار بیکاری در لرستان ۱۲ درصد است، افزود: ۳۰۰ هزار نفر در لرستان بیکار مطلقند. ۱۰۰ هزار جمعیت شغلی لرستان هم با اشتغال جمعیت می‌کنند یا ضایعات جمع‌کن هستند. نماینده مردم خرم‌آباد خطاب به رئیس‌جمهور گفت: می‌گویند راه‌آهن باید ایجاد شود، اما همان باید چاه فایده‌ای دارد، هنوز انجام نشده است.

پیشنهاد افزایش سن بازنشستگی در بودجه سال آینده دولت

یکی از پیشنهادات مطرح شده در لایحه بودجه ۱۴۰۱، افزایش سن بازنشستگی کارکنان دولت است. بر این اساس قرار است سن بازنشستگی برخی از کارمندان حداقل دو سال افزایش پیدا کند. به گزارش تجارت نیوز، قرار است امروز لایحه بودجه ۱۴۰۱ به مجلس برود اما برخی از جزئیات این لایحه اکنون منتشر شده است. در یکی از بخش‌های بودجه سال ۱۴۰۱ به مسأله افزایش سن بازنشستگی کارکنان دولت اشاره شده است. در این بخش از بودجه آمده است: «به منظور پایدارسازی منابع صندوق‌های بازنشستگی، از ابتدای سال ۱۴۰۱، سنوات خدمت مورد قبول برای بازنشستگی تمامی مستخدمین مرد و زن دارای حداقل مدرک کارشناسی معتبر در تمامی صندوق‌های بازنشستگی اعم از کشوری، لشکری، سازمان تامین اجتماعی دو سال افزایش می‌یابد.» البته در ادامه ذکر شده که حداقل و حداکثر سن بازنشستگی تمامی مستخدمین زن و مرد به هر میزان سابقه خدمت در صندوق تامین اجتماعی دو سال افزایش پیدا می‌کند. احکام قطعی هیات‌های رسیدگی به تخلفات اداری برای بازنشستگی از این حکم‌مستثنی است.

انتصابات بی ضابطه در دولت دامادها

یکی از حاشیه‌های دولت سید ابراهیم رئیسی که خیلی زود بحث آن در جامعه و حتی تربیون‌های مجلس مطرح شد، انتصابات فامیلی بود. از حضور پررنگ دامادهای مسئولان گرفته تا افرادی که کمترین تجربه را در شغل مربوطه ندارند، همه را نگران مدیریت آینده کشور کرده است. به گزارش سایت رویداد ۲۴، انتصاب دامادها، برادر دامادها، برادر هاون... از سوی وزرا و معاونان وزرا در دولت سیزدهم دور جدیدی از انتصابات فامیلی را رقم زده که در دیگر نهادها مانند شهرداری‌ها نیز دیده شد. این موضوع به شدت صدای منتقدان

برای گرفتن یک پست باید منظور شود و اگر چشم‌ان را نسبت به این مولفه‌ها ببندیم و برای هر کسی که دل‌مان خواست حکم زدیم، حتماً در حق نظام جمهوری اسلامی ایران جفا کردیم. وی با اشاره به اینکه این رویکرد باعث بی‌اعتمادی در جامعه می‌شود، گفت: وقتی فردی با پارتنری بازی به پست می‌رسد، چندی بعد، خودش می‌شود پارتنری و رابطه فردی دیگر و این سیستم چاپلوسی متأسفانه کشور به قیفر خواهد رفت. زنجیره‌ای از شایسته‌سالاری نیست. لطفی تصریح کرد: یک سوال مهم و اساسی داریم؛ چرا در هیات مدیره سازمان تامین اجتماعی، صندوق‌های بازنشستگی کشوری، بانک، هلدینگ و شرکت‌های مربوطه وزارت کار، خبری از کارگران نیست؟ مگر ما کارگر باسواد و متخصص کم‌داریم؟ یعنی در ۵۰ شرکت تامین

نزدیکان حجت عبدالملکی هستند و همچنین صدور حکم‌هایی برای سه برادر به‌طور هم‌زمان، مخالفت برخی از جمله «حسن لطفی» نماینده رزن را در پی داشته است. حال این نماینده مجلس می‌گوید من تا انتهای کار پیگیر موضوع هستم و آقای وزیر باید در این خصوص جواب دهد. عضو کمیسیون اجتماعی مجلس می‌گوید: متأسفانه وقتی یک نظام مدیریتی کارآمد که مبتنی بر قانون باشد، نداریم یا اگر هم داریم به مرحله اجرا نمی‌رسد، وضع همین می‌شود که شاهد آن هستیم. رشته و رشته شغلی، مدرک تحصیلی، سابقه، تعهد، تخصص و تجربه هر فرد

را در آورده تا جایی که رسانه‌ها نام دولت ابراهیم رئیسی را دولت دامادها گذاشتند. این در حالی است که ابراهیم رئیسی منکر وجود هر گونه انتصابات فامیلی در دولت سیزدهم است و می‌گوید دولتش در مقایسه با دولت‌های پیشین در ایران از میزان انتصابات فامیلی کمتری برخوردار است. یکی از وزرا تخته‌هایی که در هفته‌های گذشته اعتراضات فراوانی در این زمینه نسبت به آن مطرح شد «وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی» بود. انتقال گسترده برخی افراد از کمیته‌های آماد خیمینی به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی که عمدتاً از

انتصابات بی ضابطه در دولت دامادها نماینده رزن: خبری از کارگران در هیات مدیره شرکت‌های وزارت کار نیست

خبر